

60 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin vergi idaresine yönelik düzenlemeleri

Serkan Başyurt

Giriş

18 Nisan 2020 tarihli Resmî Gazete'de 60 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ("**60 sayılı Kararname**") yayımlanmıştır. Bu Kararname ile; 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ("**1 sayılı Kararname**") ile 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde ("**4 sayılı Kararname**") önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda,

- Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının idari yapısında bazı değişiklikler yapılmıştır. Başkanlık bünyesinde Danışma Komisyonu kurulması öngörülmüştür.
- Mükellef Hakları Kurulu kurulmuştur.
- Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkilerinde değişiklikler yapılmış ve Bakanlığa yeni görev ve yetkiler verilmiştir.
- Risk Analizi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.
- Gelir İdaresi Başkanlığının görevlerinde değişiklikler yapılmış ve Başkanlığa yeni görevler verilmiştir. Gelir Bütçesi Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının idari yapısı değişti

1 sayılı Kararname'nin 228. maddesinde yapılan değişikliklerle, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının yapısında değişiklikler yapılmıştır.

Değişiklik öncesi Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde, uzmanlaşma ile iş bölümünün sağlanması amacıyla Bakan onayı ile kurulan ve doğrudan Başkanlığa bağlı olan grup başkanlıkları mevcuttu. Bu çerçevede;

- Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa, Antalya, Adana, Konya ve Gaziantep olmak üzere dokuz ilde Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı,
- Ankara, İstanbul ve İzmir'de Büyük Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı ve Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar Grup Başkanlığı,
- Ankara ve İstanbul'da Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlığı,

kurulmuştu. Diğer yandan 1 sayılı Kararname'de Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri Grup Başkanlığı kurulma yetkisi bulunmasına rağmen, bu yetki Hazine ve Maliye Bakanı tarafından kullanılmamış, anılan Grup Başkanlığı henüz kurulmamıştı.

Değişiklik öncesinde mükellefler yıllık iş hacimleri, aktif ve öz sermaye büyüklüklerine göre gruplara ayrılmakta, belirlenen büyüklükleri aşan mükellefler ile bazı sektörlerde bulunan mükelleflere yönelik vergi incelemeleri, Büyük Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı, Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar Grup Başkanlığı ve Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlıklarında görevli vergi müfettişleri tarafından yürütülmekte; kalan incelemeler ise Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığında görevli vergi müfettişleri tarafından yürütülmekteydi.

Yapılan değişlikle grup başkanlıkları kaldırılarak daire başkanlığı şeklinde örgütlenme modeline geçilmekte, mevzuatta grup başkanına yapılan atıflar daire başkanına, grup başkanlıklarına yapılan atıflar ise daire başkanlıklarına yapılmış sayılmaktadır. Bu kapsamda sektörel ve fonksiyonel uzmanlaşma ve iş bölümü esaslarına göre;

- Denetim Daire Başkanlığı
- Vergi Kaçakçılığı Denetim Daire Başkanlığı
- Vergi İadeleri Denetim Daire Başkanlığı
- Sektörel Denetim Daire Başkanlığı,

kurulması öngörülmüştür. Mükelleflerin gruplandırılmasında, evvelki ölçütlere ilaveten buldukları sektörlerin ve inceleme konularının da dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Konuya ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenecektir.

Danışma Komisyonu kurulacak

Vergi inceleme görevlerinin yürütülmesinde uygulama birliğini sağlamak ve mevzuat hükümlerinin uygulanmasına ilişkin tereddütlü hususları gidermek amacıyla Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına görüş bildirmek üzere Danışma Komisyonu kurulması öngörülmüştür. Bu komisyonun oluşturulması ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenecektir.

Mükellef Hakları Kurulu kuruldu

Mükellef haklarının geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması bağlamında son yıllarda önemli adımlar atılmıştı. Özellikle, 6009 sayılı Kanun'la vergi incelemelerine yönelik yapılan düzenlemelerle, incelemeye tutanak düzenlenerek başlanması, vergi incelemelerin belirli süreler içerisinde tamamlanması, ek süre alınması halinde durumun mükellefe bildirilmesi gibi hususlar yasal güvenceye kavuşturulmuştu.

Akabinde, taslak vergi inceleme tutanaklarının ve rapor özetlerinin mükelleflerle paylaşılması, görevlendirme dönemi ve konusu dışında inceleme yapılamaması gibi konularda yapılan yönetmelik değişiklikleriyle bu konuda mesafe kat edilmişti.

Bu sefer, 60 sayılı Kararname'yle 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 238/A maddesiyle Mükellef Hakları Kurulu kurulmuştur. Kurulun amaçları,

- Mükellef haklarının korunmasına yönelik temel ilke ve kuralları belirlemek,
- Bu ilke ve kuralların benimsenmesi ve uygulanmasını sağlamak,
- Mükellef haklarına yönelik başvuruları değerlendirmek,
- Bakanlığa önerilerde bulunmaktır.

Kurulun oluşumu, üyelerin seçimi, görevlendirilmesi ve görev süreleri ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenecek olmakla birlikte Kurulda, kamu kesimi temsilcileri ile birlikte, meslek odaları temsilcileri ile vergi, ekonomi, hukuk veya maliye ile ilgili alanlarda uzmanlık ve kariyere sahip kişilerin ve alanında temayüz etmiş müteşebbislerin de üye olarak yer alabileceği düşünülmektedir.

Kararname'yle Kurula önemli yetkiler verilmektedir. Bu kapsamda Kurul, görevleri ile ilgili olarak gerekli olan bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili olup kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları bu bilgileri vermekle yükümlü tutulmuştur.

Diğer yandan, elde edilen bilgilerden vergi mahremiyeti kapsamında olanların gizliliğine uyulması zorunludur. Kurulun Başkan ve üyeleri ile Kurulda görevlendirilen personelin, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri, kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, ticari sırları ve bunlara ait belgeleri, bu konuda mevzuat gereği yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklamaları, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanmaları yasaklanmış olup, bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam edecektir.

Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkilerinde değişiklikler yapıldı

1 sayılı Kararname'nin 217. maddesinde yapılan değişiklikle, Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkilerinde değişiklik yapılmıştır. Bu çerçevede,

- Bakanlığın “gelir düzenlemelerine ilişkin çalışmalar yapma” görev ve yetkisi, “Devlet gelirleri politikasının plan, program, genel ekonomik politika ve stratejiler çerçevesinde oluşturulmasına ilişkin çalışmaların koordinasyonunu sağlamak, uygulamayı izlemek” olarak yeniden düzenlenmiştir.
- Bakanlığın görev ve yetkileri arasında yer alan “her türlü gelir işlemlerine ait mevzuatı hazırlamak” görevi, bu görev ve yetkiler arasından çıkarılarak Gelir İdaresi Başkanlığı bünyesinde yer alan Gelir Yönetimi Daire Başkanlığına verilmiştir.
- Bakanlığa, vergi kayıp ve kaçığı ile kayıt dışı ekonomik faaliyetleri tespit etmek ve bunları önlemek amacıyla risk analizi yapma görevi verilmiştir.

Risk Analizi Genel Müdürlüğü kuruldu

1 sayılı Kararname'nin 219. maddesinde yapılan değişiklikle, Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde Risk Analizi Genel Müdürlüğü kurulmuş olup, Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir:

- Vergi kayıp ve kaçığı ile kayıt dışı ekonomik faaliyetleri araştırmak, bunların önlenmesine yönelik risk analiz ve değerlendirme çalışmalarını gerçekleştirmek,
- Vergi kayıp ve kaçığı ile kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin önlenmesi amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyonu sağlamak,
- Risk analizi ve değerlendirme çalışmalarını, belirlenen plan ve programlar dâhilinde tanımlanan risk senaryoları, veri modellemeleri ve elektronik ortamdaki dâhil olmak üzere ilgili mevzuatına göre temin edilen her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtlar üzerinden çeşitli analiz araçlarını kullanmak suretiyle gerçekleştirmek,
- Risk analizi ve değerlendirme çalışmalarına ait sonuçları raporlara bağlayarak gerekli önlemlerin alınmasını teminen bu raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek ve bu kurumlarca alınan önlemlerin sonuçlarını takip etmek, analiz etmek ve gerek görüldüğünde ilgili kurumlar ile paylaşmak,
- Risk analizi ve değerlendirme çalışmaları için kanunları veya faaliyet konuları gereğince ekonomik olaylara ilişkin kayıt tutan ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bilgi işlem sistemlerine Bakanlık ve ilgili Bakanlığın veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yetkili organlarının Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak birlikte belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde erişim sistemi kurmak, bu kurumlarla birlikte gerekli çalışmaları yürütmek.

Gelir İdaresi Başkanlığının görev ve yetkilerinde değişiklikler yapıldı

60 sayılı Kararname'nin 13. maddesiyle, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Gelir İdaresi Başkanlığının görevlerinin düzenlendiği 137. maddesinde değişiklikler yapılmış olup, Gelir İdaresi Başkanlığının,

- Devlet gelirleri politikasını uygulama görevi, *devlet gelirleri politikasının plan, program, genel ekonomik politika ve stratejiler çerçevesinde oluşturulmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve Devlet gelirlerinin maliye politikalarıyla uyumlu şekilde tatbikini sağlamak* olarak,
- Devlet gelirleri politikasıyla ilgili mevzuat çalışmalarına katılma görevi, *Devlet gelirlerine ilişkin mevzuatı hazırlamak ve gerekli koordinasyonu sağlamak, devlet gelirlerine etkisi olan mevzuatı Devlet gelirleri, vergi tekniği ve uygulamaları açısından inceleyerek görüş bildirmek* olarak,
- Mahallî idare gelirleri politikası ile Devlet gelirleri politikasının uygulanmasında uyumu sağlayıcı tedbirler alma görevi, *mahallî idare gelirleri politikası ile Devlet gelirleri politikasının uygulanmasında uyumu sağlayıcı çalışmaları yapmak ve gerekli tedbirleri almak* olarak,

yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığına,

- Devlet gelirleri ile ilgili istatistikleri toplamak ve değerlendirmek, vergi yükü ile gelir tahminlerine yönelik genel ve sektörel analizler yapmak ve,
- Uluslararası vergi ilişkileri ile ikili ve çok taraflı anlaşmalara ilişkin çalışmaları gerekli koordinasyonu sağlayarak yürütme,

görevi verilmiştir.

Gelir Bütçesi Daire Başkanlığı kuruldu

60 sayılı Kararname'nin 14. maddesi ile Gelir İdaresi Başkanlığı nezdinde "Gelir Bütçesi Daire Başkanlığı" kurulmuş olup, Başkanlığın görevleri;

- Devlet gelirleri politikasının oluşturulmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve bununla ilgili plan, program, genel ekonomik politika ve stratejiler oluşturulmasına ilişkin çalışmalara katılmak,
- Vergi yükü ve gelir tahminlerine yönelik genel ve sektörel analizler yapmak,
- Vergi kanunlarında veya diğer mali kanunlarda yer alan her türlü istisna, muaflık ve indirimlerin maliyetlerini ölçmek, ekonomik ve sosyal etkilerini analiz etmek,
- Devlet gelirleri ile ilgili istatistikleri toplamak, değerlendirmek ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla paylaşmak,
- Devlet gelirlerini etkileyen her türlü kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Cumhurbaşkanlığı Kararı, Yönetmelik ve benzeri düzenleme değişikliklerinin sonuçlarını analiz etmek,

olarak belirlenmiştir.

Sonuç

60 sayılı Kararname'yle vergi idaresinin yapısı ve görevlerine ilişkin önemli değişiklikler yapılmış, yeni birimler ihdas edilmiştir. Düzenlemelerle, vergi denetimlerinde sektörel uzmanlığın ve iř bölümünün ön plana çıktığı, vergisel süreçlerde teknolojinin daha iyi kullanıldığı, bununla birlikte mükellefleri doğrudan ilgilendiren Mükellef Hakları Kurulunun kurulmasıyla, mükellefler haklarını korumaya yönelik daha net adımların atıldığı etkin ve entegre bir yapının hedeflendiği görölmektedir.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.ř.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.